

Kontrola zakonitosti odločb delavskih svetov

V zadnjem času smo dobili z raznih strani vprašanja in primere, ki kažejo, da veliko delavskih svetov in upravnih odborov izdaja nezakonitne odločbe. Te odločbe so včasih v veljavi zelo dolgo in kadar jih odkrijejo, povzročajo v podjetju težko stanje. Namen tega sestavka je, pokazati nekatere glavne prvine, ki so nujne, da bi bila neka odločba delavskega organa upravljanja zakonita in veljavna.

Delovni kolektivi gospodarskih podjetij ostvarjajo pravico do upravljanja splošno ljudskega premoženja po svojih organih, delavskih svetih in upravnih odborih. Vsak tak organ opravlja tiste posle, ki so z zakonom in s pravili podjetja v njegovi pristojnosti.

Člane delavskega sveta voli po predpisih delovni kolektiv iz vrst delavcev in uslužbencev podjetja. Člane in namestnike upravnega odbora podjetja voli delavski svet. Če se mesto člana delavskega sveta ali upravnega odbora izprazni, se na to mesto izvoli nov član tako, kakor je predvideno za izvolitev članov delavskega sveta in upravnega odbora. Torej delavski svet ali upravni odbor ne more izpolnjevati odbor s kooptiranjem članov. Če se pa vendarle zgodi, da na primer delavski svet podjetja kooptira enega ali več članov, je ta odločba nezakonita in kooptirane osebe ne morejo opravljati dolžnosti članov delavskega sveta. Če pa so take osebe sodelovale pri sprejemanju odločb delavskega sveta, se veljavnost teh odločb ocenjuje po tem, ali je bilo brez te kooptirane osebe prisotno več kakor polovica članov delavskega sveta in, ali je za odločbo glasovala večina članov sveta, ne računajoč glasove kooptiranih oseb. Tista odločba delavskega sveta, pri kateri sprejetju ni bilo prisotnih več kakor polovica izvoljenih članov, je nezakonita, ker kooptirane osebe niso člani delavskega sveta. Taka odločba se ne sme izvajati.

Organi podjetja opravljajo posle v okviru družbenih planov in na podlagi pravic in dolžnosti, ki jih dajejo zakoni in drugi pravni predpisi. To pomeni, da so ti organi dolžni, da svoje odločbe sprejemajo v skladu z veljavnimi predpisi in pravili podjetja. V nasprotnem primeru so te odločbe nezakonite in se ne smejo izvajati.

Ljudski odbori okrajev in občin imajo nasproti podjetjem tiste pravice in dolžnosti, ki jim jih je dal zakon ter predpisi, ki temelje na zakonu. Izvršujejo nad njimi gospodarsko-upravne in nadzorovalne ukrepe. Ljudski odbor nadzoruje zakonitost odločb delavskega sveta po svojih inspekcijskih in drugih organih. (Finančna, tržna, veterinarska, gradbinska inspekcija, inspekcija dela in druge službe). Po veljavnih predpisih imajo ti organi pravico, da kontrolirajo, ali se pravilno uporabljajo zakoni in drugi predpisi s tem, da pregledujejo delo in poslovanje podjetja, njegove poslovne knjige, obračune, dokumente, zaloge blaga in poslovne prostore. Imajo pravico tudi da ukrejejo vse, kar je potrebno, da bi imeli popoln pregled finančnega in materialnega poslovanja. Ti organi so prav tako pooblašteni, da samostojno zahtevajo odstranitev ugotovljenih nepravilnosti. Podjetje je dolžno, da izvrši odločbo inspekcijskega organa, ki jo je izdal v ta namen. Ako podjetje ne izvrši ukrepa, ki ga je izdal inšpektor, je napravilo gospodarski prestopok ali prekršek, in se kaznuje z denarno kaznijo, ki je lahko dokaj visoka. (V določenih primerih tudi do 500.000 din). Odločba inšpektorja, ki se nanaša na odstranitev ugotovljenih nepravilnosti, pa se razen tega lahko izvrši prisilno.

Ako je na primer delavski svet nekega podjetja, ki šteje 26 članov, na svoji seji, na kateri je bilo ob priliki sprejetja odločbe prisotnih komaj 8 članov, sklenil, da podjetje kupi potniški avtomobil, ima finančni inšpektor pravico odločiti, da se ustavi izvršitev te odločbe. Če pa je odločba že uresničena, lahko zahteva od podjetja, da sredstva, ki jih je porabila za nakup avtomobila, vrne v ustrezajoči sklad. Omenjena odločba delavskega sveta je nezakonita, ker ni bilo ob njenem sprejetju

prisotnih več kakor polovica članov delavskega sveta, kakor to zahteva zakon za veljavnost odločbe (čl. 22 osnovnega zakona o upravljanju). Če podjetje misli, da je odločba finančnega inšpektorja nezakonita, se lahko pritoži tistemu organu, ki je po predpisih pristojen reševati pritožbe. Odločba finančnega inšpektorja pa je izvršljiva in podjetje jo mora izpolniti ne glede na pritožbo, ker drugače inšpektor lahko predlaga prisilno izplačilo. (Odvzetje ustreznega zneska pri banki brez vprašanja podjetja, in podobno).

Kakor vidimo, so organi podjetja v svojem delu samostojni, njihova dejavnost pa mora biti v skladu z zakonom in drugimi predpisi, ki temelje na zakonu. Organi podjetja upravljajo v imenu družbe splošno ljudsko premoženje, ki je dano podjetju, družba pa je določila osnovna načela, ki se jih morajo organi podjetja držati v izvrševanju pravice upravljanja. Ljudski odbori kot organi družbe kontrolirajo, če je upravljanje s splošno ljudskim premoženjem v skladu z osnovnimi načeli, ki jih je postavila skupnost. Zato je družbi na tem, da so ljudski odbori točno obveščeni o stanju v podjetju (sestava organov, način njihove izvolitve, način reševanja in sprejemanja odločb), in o izpolnjevanju obveznosti podjetja. V ta namen mora ljudski odbor imeti vse tiste organe, ki so mu za to potrebni, in ukrepati vse drugo (zahtevati poročila, prepise zapisnikov in dr.) z namenom, da dobi točna poročila o delu in stanju podjetja. J. L.

Avtokiper s prikolico za kmetijstvo

V kutajski avtomobilski tovarni so izdelali poskusni vzorec kiperja s prikolico novega tipa. Ta avtomobil ima kiper znamke ZIS-150 in prikolico z dvema osema, katerih karoserija se nagiba na obe strani s teleskopskim hidravličnim dvigalom. Naklada avtomatsko s posebno napravo iz šoferjeve kabine.

Kiper je namenjen za prevoz kmetijskih pridelkov.

NAROČNIKOM »NAŠE SKUPNOSTI«

Ker s prvim januarjem leta 1956 določenemu številu naročnikov poteče naročnina na naš list, prosimo prizadete naročnike, naj jo najkasneje do konca tega leta obnovijo. To pa zaradi tega, da bi lahko še naprej redno dobivali vse številke »Naše skupnosti«.

Prav tako opozarjamo tiste naročnike, ki so list naročili, a še niso plačali naročnine, naj to takoj store, da bi jim lahko pošiljali naslednje številke.

Naročnina za »Našo skupnost« znaša:

za vse leto 250 dinarjev,

za pol leta 125 dinarjev.

Naročnino pošiljajte na naš tekoči račun pri Narodni banki št. 60-KB-5-Z-367 s posebno oznako: za »Našo skupnost«. Če pa želite katero izmed ostalih, neslovenskih izdaj, pošljite naročnino na tekoči račun Narodne banke v Beogradu številka 102-T-349 z oznako: za »Našo zajednicu«. Na zadnji strani položnice označite, katero izdajo želite: srbohrvatsko v cirilici ali latinici ali makedonsko.

Cenjene naročnike obveščamo tudi, da so prva, druga, tretja in četrta številka slovenske izdaje »Naše skupnosti« kljub veliki rezervni nakladi že pošle in zato ne moremo več ustreči željam novih naročnikov, da bi jim poslali vse številke tudi za nazaj.

Uredništvo in uprava »Naše skupnosti«, Beograd, Dečanska ulica št. 35, uredniški odbor in dopisništvo za Slovenijo: Ljubljana, Ul. Toneta Tomšiča 9/II., telefon 21-605, uprava za Slovenijo: Ljubljana, Ul. Toneta Tomšiča 5/II., poštni predal 29, telefon za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje naročnike 21-832.

Neenakomerna obremenitev z obveznostmi

V l. 1954 so bili skupni dohodki obrtnikov za okrog 58% večji kakor v l. 1952 (hkrati se je število produktivnih delavcev v obrtništvu povečalo za 10,5%). Na ta porast dohodkov so predvsem vplivali naslednji činitelji: podražitev obrtnih uslug in proizvodov, porast števila obrtnih gospodarskih organizacij in produktivnega osebja.

Obveznosti obeh vrst obrtnikov so znašale v l. 1952 8% njihovih dohodkov, v l. 1953 pa 11%. (Za l. 1954 nimamo podatkov.) Povečane obveznosti obrtnikov pa ne pomenijo, da so bili njihovi dohodki v vsakem primeru zadostni obdavčeni, nasprotno, v mnogih krajih se privatni obrtniki kljub znatnemu povečanju njihovih dohodkov neenakomerno in nezadostno obdavčeni.

Glede obveznosti do skupnosti so privatniki v znatno ugodnejšem položaju kakor pa družbene obrtne dalavnice. To pa na prvem mestu zatagadeži, ker privatni obrtniki ob pomanjkanju družbene kontrole lahko prikrivajo svoje dejanske dohodke in s tem zmanjšujejo davčno osnovo. Opazili so, da so davčne osnove privatnih obrtnikov znatno nižje, kakor pa bi morala biti njihova dejanska višina, a vsekakor so nižje od dohodkov ustreznih družbenih obrtnih delavcev.

Razen tega pa tudi davčne stopnje na dohodek v nekaterih primerih neenakomerno obremenjujejo obrtnike, pri čemer so privatni obrtniki, ki imajo višje dohodke, v znatno ugodnejšem položaju kakor tisti, ki imajo manjše dohodke. Po drugi strani pa so davčne stopnje za privatne obrtnike, ki imajo večje dohodke blažje od instrumentov plana, ki se uporabljajo za ustrežajoče dohodke družbenega obrtništv. Tako imajo privatni obrtniki z višjimi dohodki ugodnejši položaj kakor pa družbeni sektor obrtništv.

DELEŽI V KMETIJSKIH ZADRUGAH

Ljudska republika	Zneski vpisanih deležev (v tisočih dinarjev)			Zneski vplačanih deležev (v tisočih dinarjev)		
	1952	1953	1954	1952	1953	1954
Srbija	542.437	632.900	609.958	299.707	319.700	398.551
Hrvatska	204.803	235.300	215.348	156.795	167.200	156.783
Slovenija	65.053	79.100	84.902	48.606	63.100	72.148
BiH	154.195	207.200	160.421	90.876	116.300	133.090
Makedonija	22.705	33.420	34.748	21.099	25.941	25.528
Črna gora	43.192	73.400	61.372	24.423	39.300	36.876
FLRJ	1.032.365	1.261.329	1.166.749	641.506	731.451	732.886

Tabela kaže porast vplačanih deležev v kmetijskih zadrugah. Silka tega porasta je še popolnejša, če upoštevamo, da se je v obdobju od leta 1952 do 1954 število članov v kmetijskih zadrugah zmanjšalo. Tako je manjše število članov vplačalo znatno večja sredstva. Vendar pa lahko rečemo, da vplačevanje deležev ni tako, kakršno bi moralo biti. V nobeni republiki ni bil nobeno leto vpisan ves znesek. Res je, da je v tem pogledu stanje dosti boljše v Sloveniji in na Hrvaškem, kjer se je višina vplačanih deležev znatno približala vpisani vsoti. V teh republikah so vpisali skoraj dvakrat več deležev na vsakega člana kakor v ostalih. Glede vplačevanja deležev zlasti zaostaja Srbija, kjer so vplačali komaj okrog 50% vpisane vsote.

Res je, da ne moremo pričakovati, da bi kmetijske zadruge z vplačilom deležev rešile vprašanje njihovega razvoja. Njihov razvoj je odvisen od gospodarske dejavnosti, v prvi vrsti od proizvodne dejavnosti in odkupa kmetijskih pridelkov, s čimer si bodo zagotovile potrebna sredstva. To pa ne pomeni, da je treba zanemarjati vplačilo deležev, ki so obveznosti zadrušnikov in ki prav tako služijo za pospeševanje zadružnega poslovanja.

Uprava

znamka za 10 din

»NAŠE SKUPNOSTI«

LJUBLJANA

Ul. Toneta Tomšiča 5-II
poštni predal 29

Odrežite in nam pošljite